

CASP -arviointimenetelmän kehitystyö

Milja Salo
Riikka Koppelomäki

Opinnäytetyö
Marraskuu 2015
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Toimintaterapian koulutusohjelma

Tekijä(t) Koppelomäki, Riikka Salo, Milja	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 14.12.2015
	Sivumäärä 41 + 26	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: X
Työn nimi CASP -arviointimenetelmän kehitystyö		
Tutkinto-ohjelma Toimintaterapian koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Tiina Lautamo		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän Ammattikorkeakoulu		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Osallistuminen on yksilöllistä muuttuen eri ikäkausien välillä. Osallistumisen arviointi on tärkeää, jotta mahdollisiin haasteisiin voidaan puuttua riittävän ajoissa. Ympäristökäyttäjillä on suuri merkitys lapsen tai nuoren osallistumiseen, nämä tekijät voivat vaikuttaa edistävästi tai rajoittavasti elämään.</p> <p>Jyväskylän Ammattikorkeakoulu tarjosi mahdollisuuden kehittämistyöhön liittyen amerikkalaiseen arviointimenetelmään. Opinnäytetyön tavoitteena oli suomentaa lasten ja nuorten osallistumisen arviointiin tarkoitettu The Child and Adolescent Scale of Participation (CASP) -arviointimenetelmä. Menetelmän taustalla on Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus (ICF).</p> <p>Käännöstyöprosessi oli monivaiheinen ja sen aikana saimme palautetta asiantuntijaraadilta. Lisäksi selvitimme suomennoksen ymmärrettävyyttä käyttäjien näkökulmasta verkkokyselyllä, minkä kautta halusimme saada vastaukset tutkimuskysymyksiimme: 1) Onko CASP -arviointimenetelmän suomennos selkeä ja ymmärrettävä? 2) Onko CASP -arviointimenetelmän luokittelu eri ympäristöineen toimiva? Asiantuntijaraadin palautteen ja kyselyn tulosten pohjalta muokkasimme suomennosta selkeyttäen lauserakenteita ja lisäten esimerkkejä. Tulevaisuudessa CASP -arviointimenetelmälle tehdään takaisinkäännös ja pilotointi, minkä jälkeen menetelmä saadaan sosi- ja terveysalan ammattilaisten käyttöön.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Osallistuminen, arviointi, lapset, nuoret		
Muut tiedot Liitteenä kyselylomakkeet sekä suomennettu CASP -arviointimenetelmä (ei julkinen)		

Author(s) Koppelomäki, Riikka Salo, Milja	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 14.12.2015
	Number of pages 41 + 26	Language of publication: Finnish
		Permission for web publication: X
Title of publication The development work of the CASP evaluation method		
Degree programme Occupational Therapy		
Supervisor(s) Lautamo, Tiina		
Assigned by JAMK University of Applied Sciences		
Description <p>Participation is individual and it changes according to age. Evaluating participation is important in order to react to the possible challenges sufficiently early. Environmental factors have a great importance in children's and adolescents' participation as they can have either a promotive or a limiting effect on their lives.</p> <p>JAMK University of Applied Sciences offered an opportunity to participate in a development venture concerning an American evaluation method. The objective of this thesis was to translate the Child and Adolescent Scale of Participation (CASP) evaluation method into Finnish. This method is partly based on the international Classification of Functioning (ICF).</p> <p>The translation included several stages, and during the process, feedback was given by a group of specialists. In addition, the understandability of the translation was examined from the users' perspective by conducting a web survey in order to receive answers to the following research questions: 1) Is the translation of the CASP – evaluation method clear and understandable? 2) Is the CASP classification of the environments functional? Based on the feedback from the specialist group and the results of the survey, the translation was modified by making the sentence structures clearer and adding examples. In the future, the CASP evaluation method will be re-translated into English and piloted, after which it is ready for use by health and social care professionals.</p>		
Keywords (subjects) Participation, evaluation method, children, adolescents		
Miscellaneous Attachments: the questionnaires and the Finnish translation of the CASP evaluation method (not public)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Perehtyminen aiheeseen	5
3	Mitä on osallistuminen?	6
4	Arviointi	9
	4.1 Arviointi toimintaterapiassa	9
	4.2 Hyvät arviointikäytännöt	10
5	CASP -arviointimenetelmä	12
	5.1 Kansainvälinen luokitus arviointimenetelmän taustalla.....	12
	5.2 ICF-luokituksen erilaiset käyttötavat	15
	5.3 Käyttö ja luotettavuus.....	16
	5.4 Pisteyttäminen.....	18
	5.5 Vuosien varrella tapahtunut kehittäminen.....	19
6	Kehittämistyömme kulku	21
	6.1 Käännöstyö	21
	6.2 Kysely osana kehittämistyötä	24
	6.3 Aineiston keruu	26
	6.4 Aineiston analysointi	28
7	Tulokset	28
	7.1 Huoltajien vastaukset.....	29
	7.2 Toimintaterapeuttien vastaukset.....	30
8	Lopullinen suomennos	31
9	Pohdinta	33
	9.1 Opinnäytetyön teoriaosuus.....	33
	9.2 CASP -arviointimenetelmän suomentaminen.....	34
	9.3 Verkkokyselyn laatiminen ja toteuttaminen	35
	9.4 Oppimiskokemukset	36
	9.5 CASP -arviointimenetelmän tulevaisuus.....	37

	2
Lähteet	38
Liitteet	42
Liite 1. Kysely CASP -arviointimenetelmän ymmärrettävyydestä huoltajille.....	42
Liite 2. Kysely CASP -arviointimenetelmän ymmärrettävyydestä toimintaterapeuteille	45
Liite 3. CASP -arviointimenetelmä (ei julkinen)	

Taulukot

Taulukko 1. ICF-luokituksen pääluokkien ja CASP -arviointimenetelmän osioiden vertailu	14
Taulukko 2. Kieliasun selkeys	29

Kuviot

Kuvio 1. ICF-malli	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Kuvio 2. Opinnäyte- ja käännöstyöprosessi	22

1 Johdanto

Jokainen meistä osallistuu päivittäin moniin erilaisiin tilanteisiin. Lapsen kohdalla tämä voi tarkoittaa päiväkotiryhmässä touhuamista, perheen kanssa aterioimista tai jalkapallokerhossa liikkumista. Nuoren arjessa osallistuminen voi puolestaan näkyä esimerkiksi välitunnilla kavereiden kanssa oleiluna, avustamisena kotitöissä tai kesätöiden hakemisena. Osallistuminen voi merkitä eri ihmisille eri asioita, mutta jokaisella meistä tulisi olla tasavertainen mahdollisuus osallistua haluamiinsa toimintoihin ja harrastuksiin.

Elämänkulkuumme liittyy monia riskitekijöitä, jotka nousevat esiin muutosvaiheissa, kuten päivähoidon ja koulun aloittaminen tai vaihtaminen sekä opinnoista työelämään siirtyminen (THL 2014). Yläasteella haasteisiin puuttuminen voi olla liian myöhäistä. Kurosen (2010, 226) tekemässä tutkimuksessa nuoret raportoivat huomanneen erilaisuutensa jo varhain ala-asteella, jolloin haasteet liittyivät muun muassa arkuuteen, jännittämiseen, vetäytymiseen sekä levottomuuteen ja keskittymisvaikeuksiin. Näkemyksemme mukaan varhaiseen puuttumiseen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota ja tämän vuoksi osallistumisen arvioiminen on tärkeää.

Opinnäytetyömme toimeksiantaja oli Jyväskylän ammattikorkeakoulu, joka esitti mahdollisuuden lähteä suomentamaan amerikkalaista lasten ja nuorten osallistumista arvioivaa menetelmää; The Child and Adolescent Scale of Participation (CASP). Virallinen lupa käännöstyöprosessille tuli alkuperäisen arviointimenetelmän kehittäjältä Gary Bedelliltä, joka halusi myös seurata käännöstyön kulkua. Tämä motivoi meitä käännöstyön tekemiseen.

Tavoitteena oli tehdä kehittämistyönä selkeä suomennos CASP -arviointimenetelmästä. Suomenkielisiä arviointimenetelmiä on melko vähän. Työelämässä tiukan työtahdin lomassa tehtävään käännöstyöhön kuluu aikaa ja esimerkiksi arviointimenetelmän ohjeiden sisäistäminen voi tuntua haastavalta.

Tehokkuuden näkökulmasta on selvää, että omalla äidinkielellä kirjoitetun manuaalin sisältöä on helpompi ja nopeampi lukea. Kielimuurin poistaminen myös madaltaa kynnystä arviointimenetelmän käyttöönottoon.

Opinnäytetyömme tuloksena on mahdollista saada pilotoinnin jälkeen uusi suomenkielinen, lasten ja nuorten osallistumista arvioiva menetelmä toimintaterapeuttien sekä muiden sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten käyttöön. Pilotoinnilla tarkoitetaan arviointimenetelmän toimivuuden kokeilua käytännössä. Koimme, että käännöstyön tekeminen kannattaa jo omaakin tulevaisuutta toimintaterapeutina ajatellen. Menetelmän avulla pystymme kartoittamaan osallistumisen tasoa ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä puuttumaan mahdollisiin ongelmiin riittävän varhaisessa vaiheessa.

Prosessi alkoi aiheeseen perehtymisellä, jota käsittelemme luvussa kaksi. Seuraavaksi avaamme tarkemmin keskeisiä käsitteitä; osallistumista luvussa kolme ja arviointia luvussa neljä. Pyrimme tuomaan esille myös toimintaterapian näkökulmaa. Osana kehittämistyötä suunnittelimme verkkokyselyn kartoittamaan suomennoksen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä toimivuutta. Kysely lähetettiin huoltajille ja toimintaterapeuteille, jotka voivat tulevaisuudessa olla arviointimenetelmän käyttäjiä. Tätä kuvaamme luvussa kuusi. Tulosten pohjalta muokkasimme CASP -arviointimenetelmän suomennosta selkeämmäksi. Tuloksia analysoimme seitsemännessä luvussa ja luku kahdeksan sisältää lopulliseen käännösversioon tehdyt muutokset. Viimeisessä luvussa pohdimme opinnäytetyötämme kokonaisuutena, sen eri vaiheita ja oppimistamme sekä CASP -arviointimenetelmän tulevaisuutta.

2 Perehtyminen aiheeseen

Käännöstyön tekeminen oli meille uusi asia, jonka monimuotoisesta prosessista tiesimme entuudestaan hyvin vähän. Tämä kappale kertoo kuinka rakensimme tietopohjaa laajaa tiedonhakua tekemällä. Selvitimme myös mitä erityispiirteitä arviointimenetelmän käännöstyö pitää sisällään.

Tutustuimme aiheeseen hakemalla Theseuksesta opinnäytetöitä hakusanoilla arviointimenetelmän käännöstyö. Haku tuotti 15 osumaa, joista viisi käsitteli nimenomaan käännöstyöprosessia. Opinnäytetöitä lukemalla saimme hyvän kokonaiskuvan käännösprosessista ja ymmärsimme miten eri tavoin prosessi voi edetä, riippuen hieman esimerkiksi siitä, millaisesta arviointimenetelmästä on kyse ja kokeiltiin suomenkielelle käännettyä arviointimenetelmää käytännössä.

Arviointimenetelmää käännettäessä ei voi suoranaisesti noudattaa perinteistä käännösstrategiaa. Käsitteiden sisäistäminen ja niiden merkityksien säilyttäminen ennallaan sekä kulttuurisen näkökulman huomioiminen ovat mahdollisia arviointimenetelmän kääntämisprosessissa huomioitavia erityispiirteitä. (Hyökki & Tynkkynen 2014, 18) Useaan opinnäytetyöhön oli tehty kaavio, joka havainnollisti hyvin käännöstyön eri vaiheita. Halusimme itsekkin esittää omat työvaiheemme kaavion avulla, joten sellainen löytyy tämän opinnäytetyön luvusta 6.1.

Hyökki ja Tynkkynen (2014, 16, 18) kirjoittavat opinnäytetyössään perusteellisesta pohjatyöstä, joka on tärkeä tehdä ennen suomentamiseen ryhtymistä. Tekijän tulee oletettavasti syventyä käännöstyön kohteena olevaan arviointimenetelmään ja manuaaliin. Näiden lisäksi tulisi huolellisesti tutustua arviointimenetelmän taustalla olevaan teoriaan sekä menetelmässä esiintyviin kon-

teksteihin. Prosessin etenemisen kannalta on hyödyllistä ymmärtää mitä arviointimenetelmässä käytetyt, keskeisimmät käsitteet tarkoittavat. Keskeisimpien käsitteiden ja niiden merkityksen kääntäminen on osoittautunut arviointimenetelmän kääntämisessä erityisen haastavaksi osaksi prosessia.

Käsitteiden määrittelyyn lähtökohtana on kaksi tutkimusartikkelia, jotka esitellään CASP -arviointimenetelmän manuaalissa: (1) Developing a follow-up survey focused on participation (2004) ja (2) Further validation of the CASP (2009). Jälkimmäisestä emme löytäneet tutkimusartikkelia kokonaisuudessaan, mutta ohjaajan kautta saimme yhteyden Bedelliin, joka lähetti meille kyseisen tutkimuksen sekä muutaman muun kiinnostavan artikkelin aiheeseemme liittyen.

Etsimme tutkimustietoa Cinahl- ja Pubmed- tietokannoista. Cinahlista haimme tutkimuksia muun muassa sanoilla participation (osallistuminen), children and youth (lapset ja nuoret). Näillä hakusanoilla saimme tuloksia 273. Lisäsimme hakuun termin measure (mitata), joka tuotti 34 tulosta ja evaluate (arvioida) rajasi tulokset 21:een, jolloin löytyi muun muassa systemaattinen katsaus (meta-analyysi) lasten arviointimenetelmistä ICF -luokituksen mukaan. Pubmedissa taas vastaavilla hakusanoilla sai 305 tulosta. Lisäsimme hakusanaksi vielä toimintaterapian (occupational therapy), jolloin tulosten määrä tippui yhdeksään. Mielestämme onnistuimme rajaamisessa hyvin ja löysimme melko vaivattomasti hyödyllistä tietoa eri lähteistä.

3 Mitä on osallistuminen?

CASP -arviointimenetelmä kartoittaa lapsen ja nuorten osallistumista erilaisiin sosiaalisiin tapahtumiin ja toimintoihin. Seuraavaksi avaamme osallistumisen ja osallisuuden käsitteitä lasten ja nuorten näkökulmasta.

Osallistuminen toimintoihin erilaisissa ympäristöissä, kuten kotona, koulussa ja yhteisöissä, on olennainen osa ihmisen kehitystä. Osallistumisen kautta lapsi ja nuori oppivat esimerkiksi vuorovaikutustaitoja. (Bedell & Dumas 2004, 65–66.) YK:n yleissopimus (1991, 7) toteaa, että jokainen alle 18-vuotias on lapsi. Tämä on kuitenkin laaja määritelmä ja pidimme tavasta, jolla Mellenius ja Nuotio (2013) esittävät nuoruusiän jakautuvan kolmeen vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on varhaisnuoruus, johon kuuluvat 12–14 -vuotiaat. Seuraava, 15–17 -vuotiaiden ryhmä, on varsinainen nuoruus. Viimeinen vaihe, jälkinuoruus, käsittää täysi-ikäisyyden saavuttaneet eli 18–22 -vuotiaat. Mielestämme tämän luokittelun avulla on helpompi hahmottaa nuoruuteen liittyviä vaiheita ja erilaisia osallistumisen tasoja sekä niihin liittyviä haasteita.

Bedell, Khetani, Cousins, Coster & Law (2011, 768) kertovat tutkimustulostensa yhteydessä Down -syndroomaa sairastavan lapsen äidistä, joka määritteli osallistumisen oman lapsensa kohdalla tarkoittavan esimerkiksi vain läsnäoloa hänen odottaessaan vuoroa uimatunnille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilla Pietiläinen (2014) avaa osallistumisen käsitettä seuraavasti:

Osallistuminen on mukana oloa ja liittymistä johonkin tilanteeseen tai toimintaan. Osallistuminen voi olla monitahoista ja -tasoista ja siinä voidaan erottaa ainakin kolme ulottuvuutta: sosiaalinen, toiminnallinen ja kansalaisosallistuminen.

Sosiaalinen osallistuminen vaatii vähintään kaksi ihmistä, jolloin yksilö on mukana yhteisessä toiminnassa, esimerkiksi päiväkotiryhmässä tai koululuokassa. Osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat oma halu, kiinnostus ja voimavarat. Yksilön kannalta ajateltuna on hyödyllistä ymmärtää osallisuuden ja osallistumisen erot. Osallisuuden toteutumisen ehtona on osallistuminen, mutta vaikka yksilö osallistuu, se ei välttämättä johda osallisuuteen. Nämä käsitteet voi olla helpompi erottaa toisistaan, jos tietää mistä englanninkielisistä sanoista ne ovat peräisin. Osallistumisen taustalla on englanninkielinen termi

participation, osallisuus -käsitteen vastineet taas ovat *inclusion* ja *social engagement*. (Pietiläinen 2014.)

Sosiaalinen osallisuus eli inkluusio tarkoittaa yksilöiden pääsyä elämän erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, organisaatioihin ja rakenteisiin. Huomiota tulisi kiinnittää koko yhteisöön sekä osallistumismahdollisuuksien yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoiseen kohteluun ja oikeuksiin. Sosiaalinen osallisuus merkitsee tavoitteena ja periaatteena sen hyväksymistä, että jokainen ihminen on erilainen ja yksilöllinen. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 147, 151.) Osallisuudessa on kysymys vahvasta henkilökohtaisesta tunteesta ja näin ollen osallistuminen nähdään helpommin ymmärrettävänä käsitteenä (Kiili 2006, 37). Edellisistä poiketen Stakes (2013, 123) määrittelee kansainvälisessä luokituksessa osallistumisen tarkoittavan *osallisuutta elämän tilanteisiin*. Osallistumisrajoite on *ongelma, jonka yksilö kokee osallisuudessa elämän tilanteisiin*. Käsittelemme luokitusta tarkemmin luvussa viisi.

Sekä osallistumisen että osallisuuden lähtökohtana on vuorovaikutus ja kommunikaatio. Hyvä vuorovaikutus, unohtamatta aikuisen antamaa ohjausta ja tukea, auttavat lasta ja nuorta ymmärtämään omat mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa asioihin. On tärkeää, että aikuinen kuuntelee myös lapsen ja nuoren näkemyksiä. Kokemus kuulluksi tulemisesta ja asioihin vaikuttamisesta vahvistaa osallisuuden tunnetta. (Pietiläinen 2014.) Osallistumisesta kieläytyminen voi myös olla osallisuuden muoto (Oranen 2015), mikä on tärkeä näkökulma ottaa huomioon lasten ja nuorten kanssa työskennellessä.

Toimintaan ja osallistumiseen vaikuttaa useita eri tekijöitä, joita voivat olla esimerkiksi yksilölliset, ryhmään tai yhteistyöhön liittyvät tekijät sekä näiden yhteys toisiinsa (From & Koppinen 2012, 33). Aktiivinen toimiminen, kuten leikkiin mukaan meneminen, on toiminnallista osallistumista. (Pietiläinen 2014.) Toiminnallinen osallistuminen perustuu ydinvuorovaikutukselle, jolla

tarkoitetaan merkityksellistä arjen vuorovaikutusta aikuisten tai muiden lasten kanssa (From & Koppinen 2012, 46).

4 Arviointi

Kuntoutuksen yksi päätavoitteista on mahdollistaa osallistuminen ja sen on osoitettu olevan terveyden ja hyvinvoinnin mittari (Bedell, Coster, Law, Liljenquist, Ying-Chia, Teplicky, Anaby & Khetani 2013, 315). Arviointi luo pohjaa laadukkaalle kuntoutukselle, johon asiakkaalla on oikeus. Se antaa perustan suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle toimintaterapialle, kuntoutussuunnitelmalle ja mahdollisten etuuksien hakemiselle. (Heiskanen, Juntunen, Kanellisto, Kantanen, Kanto-Ronkanen, Karhula & Lautamo 2010, 5.) Tässä kappaleessa käsittelemme arvioinnin merkitystä toimintaterapian näkökulmasta ja hyviä arviointikäytäntöjä.

4.1 Arviointi toimintaterapiassa

Toimintaterapeutin täytyy perustella tekemiään ratkaisuja sekä asiakkaalle itselleen että muille kuntoutuksessa mukana oleville tahoille. Edellytyksenä on, että toimintaterapeutti on arvioinut asiakasta huolellisesti ja oikeudenmukaisesti. Arvioinnin kautta pystytään myös seuraamaan toimintaterapian tuloksellisuutta. (Heiskanen ym. 2010, 5.)

TOIwiki (Arviointiin liittyvät käsitteet, n.d.) avaa arviointi -käsitettä seuraavasti:

Mielipiteen muodostaminen jonkin määrästä tai laadusta huolellisen harkinnan jälkeen. Esimerkiksi arviointiprosessissa kaiken hankitun arviointitiedon kokoaminen yhteen ja arviointi kokonaisuutena sekä johtopäätösten tekeminen.

Toimintaterapiassa arviointi kohdistuu asiakkaan toimintaan. Toimintaterapeutit haluavat nähdä kuinka asiakas suoriutuu hänelle merkityksellisestä ja tarkoituksenmukaisesta toiminnasta hänen omassa ympäristössään. Asiakkaan eri elämänalueet muodostuvat itsestä huolehtimisesta, kotielämästä, työstä, opiskelusta, vapaa-ajasta, leikistä sekä levosta. Nämä yhdessä muodostavat tasapainoisen elämän kokonaisuuden. Arvioinnin avulla selvitetään mitkä tekijät asiakkaan ympäristössä edistävät tai rajoittavat hänen toimintaansa. On tärkeää, että näitä asioita selvitetään hyvässä yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa, sillä asiakkuus voi koskea koko lähiverkostoa. Perhe toimii tukena asiakkaalle ja vaikuttaa usein ratkaisevasti asiakkaan yleiseen hyvinvointiin. Toimintaterapeutti kuuntelee ja huomioi kaikkien näkemyksiä tilanteesta ja pyrkii vastaamaan asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin. (Heiskanen ym. 2010, 8–10.)

4.2 Hyvät arviointikäytännöt

Hyvään arviointikäytäntöön kuuluu olennaisesti näyttöön perustuva työote. Tämä tarkoittaa, että toimintaterapeutti käyttää ja yhdistää eri lähteistä etsittyä, parasta saatavilla olevaa tietoa. Lisäksi hän hyödyntää omaa kliinistä asiantuntemustaan. (Heiskanen ym. 2010, 7.) Kliiniselle asiantuntemukselle on olemassa eri määritelmiä, mutta yleisesti sillä tarkoitetaan ammattilaisen käyttämää prosessia asiakastyön toteuttamiseen. Kliinisen asiantuntemuksen rinnalla käytetään myös käsitettä ammatillinen harkinta, mikä laajentaa käsitteen merkitystä eri toimintaympäristöihin. Käsite kliininen viittaa helposti sairaalaympäristöön. (Boyt Schell & Schell 2008, 5).

Toimintaterapeutilla on ammattieettinen velvollisuus etsiä ja käyttää tutkimustietoa asiakkaan tilanteeseen liittyen ja hänen etuaan ajatellen. Toimintaterapeutti tarvitsee tutkimustietoa eri tarkoituksiin, riippuen arviointiprosessin

vaiheesta. Tutkimustietoa hyödynnetään esimerkiksi interventioiden mahdollisia vaikutuksia arvioidessa tai etsiessä enemmän tietoa ja ymmärrystä asiakkaan tilanteesta. Näyttöön perustuvan työotteen kannalta on suositeltavaa käyttää tutkittuja, joko normitettuja tai teoriapohjaisia, strukturoituja arviointimenetelmiä. Näitä käyttämällä arvioinnin luotettavuus ja toistettavuus paranee. (Heiskanen ym. 2010, 7–8.)

Käsite normitettu tai normatiivinen viittaa arviointimenetelmään, jossa isosta otosjoukosta kerättyä aineistoa verrataan asiakkaan saamiin pisteistyksiin. Otosjoukkona on voinut olla viiteryhmä, kuten tietyn diagnoosin saaneet tai tietyn ikäiset henkilöt. Käytettäessä normitettua arviointimenetelmää, asiakkaan tulee yleensä suoriutua hänelle vieraasta tehtävästä vieraassa ympäristössä. Normitetulla testillä halutaan saada käsitys yksilön iänmukaisesta tai tyyppillisistä kyvyistä ja valmiuksista. Strukturoitu arviointimenetelmä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi asiakkaan tekemää itsearviointia, havainnointia tai haastattelua. Olisi suositeltavaa, että strukturoitu arviointimenetelmä perustuisi johonkin toimintaterapian teoreettiseen viitekehykseen, sillä se lisää menetelmän luotettavuutta. (Arviointiin liittyvät käsitteet, n.d.)

Toimintaterapeuttien käytössä olevista arviointimenetelmistä suurin osa on kehitetty ulkomailla. Käännöstyö on vaativa ja aikaa vievä prosessi eikä käännöstyön huolellisuus pelkästään takaa menetelmän sopivuutta suomalaiseen kulttuuriin. Osa arviointimenetelmistä on levinnyt yleiseen käyttöön yksittäisen terapeutin omaa työtään varten tekemistä käännöksistä. Vastaavissa tapauksissa arviointimenetelmän psykometriset ominaisuudet ovat saattaneet kärsiä: menetelmä ei välttämättä anna luotettavia tuloksia. Psykometriset ominaisuudet tarkoittavat menetelmän pätevyyttä (validiteettia) ja luotettavuutta (reliabiliteettia). (Kanelisto, Juntunen & Salminen 2012, 3, 6.) Pätevyys kertoo arvioidaanko menetelmällä sitä, mitä on tarkoituskin arvioida. Luotettavuus viittaa menetelmän toistettavuuteen; eri arviointikerroilla saatujen vastausten

tulisi olla melko samanlaisia. (Metsämuuronen 2009, 74.) Luotettavuus voidaan määritellä myös eri tutkijoiden saamalla, samansuuntaisilla tuloksilla (Hirsjärvi & Hurme 2008, 186).

5 CASP -arviointimenetelmä

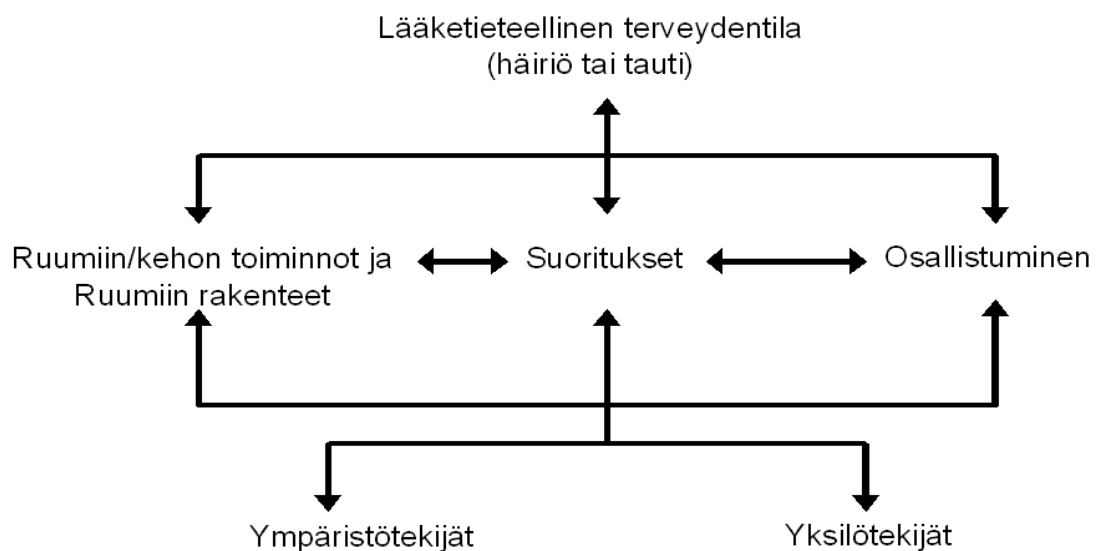
The Child and Adolescent Scale of Participation (CASP) on lasten ja nuorten osallistumista arvioiva menetelmä, joka koostuu neljästä osa-alueesta: *osallistuminen kotona* (home participation), *osallistuminen naapurustossa ja yhteisöissä* (neighborhood and community participation), *osallistuminen päiväkodissa/koulussa* (school participation) sekä *osallistuminen arjen ympäristöissä tapahtuviin toimintoihin* (home and community living activities). Osa-alueet sisältävät 20 osiota. Osa-alueiden kehittämisessä hyödynnettiin muun muassa Franciscanin lasten sairaala- ja kuntoutuskeskuksen asiakkaiden ja asiantuntijoiden antamaa palautetta sekä seuraavaksi esiteltävää ICF-luokitusta. Tässä luvussa esittelemme myös CASP- arviointimenetelmän käyttöä ja luotettavuutta sekä pisteytystä. Käymme myös läpi arviointimenetelmän kehitystä ja sen tulevaisuutta sekä muita osallistumisen arviointimenetelmiä.

5.1 Kansainvälinen luokitus arviointimenetelmän taustalla

CASP -arviointimenetelmää kehitettäessä yhtenä teoreettisena taustana on käytetty Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus, englanninkieliseltä nimeltään International Classification of Functioning, Disability and Health eli ICF (McDougall, Bedell & Wright 2013, 514). ICF -luokitus on World Health Organizationin (WHO) laatima kansainvälinen luokitus, minkä tarkoituksena on yhdenmukaistaa terminologia ja luoda yhteinen kieli eri ammattialojen edustajien sekä asiakkaiden välille. Luokituksen

tavoitteena on myös tarjota järjestelmällinen koodausmenetelmä sekä mahdollistaa tietojen vertaaminen maasta, erikoisalasta, palvelusta tai ajankohdasta riippumatta. (Stakes 2013, 3,5)

ICF-luokitus koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa käsittelee toimintakykyä ja toimintarajoitteita sisältäen ruumiin/kehon toiminnot sekä ruumiin rakenteet. Toinen osa keskittyy käsitteisiin suoritukset ja osallistuminen sisältäen kontekstuaaliset tekijät, mikä tarkoittaa ympäristö- ja yksilötekijöitä. Ympäristö- ja yksilötekijät pitää aina ottaa huomioon, mutta yksilötekijöitä (esimerkiksi ikä, ammatti, sukupuoli, elämäntavat) ei luokitella. Jokainen osa-alue voi vaikuttaa myönteisesti tai kielteisesti toimintakykyyn. ICF-luokitus määrittelee terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä koskettaen kaikkia ihmisiä. Se ei kuitenkaan luokittele ihmistä, vaan ihmisen tilannetta. (Stakes 2013, 7, 9–10, 17.)

Kuvio 1. ICF-malli

ICF (Stakes 2013, 30) esittää suoritukset ja osallistuminen -osa-alueen jakautuvan yhdeksään pääluokkaan. Bedell ei ole käyttänyt suoraan ICF-luokituksen

mukaisia käsitteitä CASP -arviointimenetelmässä, mutta luokituksen pääluokat ja arviointimenetelmän osiot voidaan liittää toisiinsa. Esimerkiksi ICF-luokituksessa neljäntenä pääluokkana on mobility (suomennettu käsite liikkuminen). CASP -arviointimenetelmän suomennoksessa käytämme myös käsitettä liikkuminen vaikka Bedell on muotoillut osion moving around (osa-alueessa osallistuminen naapurustossa ja yhteisöissä). Seuraavassa taulukossa vertaamme CASP -arviointimenetelmän osioita ICF-luokituksen pääluokkiin.

Taulukko 1. ICF-luokituksen pääluokkien ja CASP -arviointimenetelmän osioiden vertailu

ICF-luokitus	CASP -arviointimenetelmän osio	CASP -arviointimenetelmän osa-alue
d1 Oppiminen ja tiedon soveltaminen	Oppimateriaalien ja laitteiden käyttäminen, jotka ovat saatavilla kaikille lapsille tai jotka on muokattu lapsellesi sopiviksi	Osallistuminen päiväkodissa/koulussa
d2 Yleisluonteiset tehtävät ja vaateet	Kotityöt (esimerkiksi aterian valmistaminen)	Osallistuminen arjen ympäristöissä tapahtuviin toimintoihin
d3 Kommunikointi	Kommunikointi koulussa lasten ja aikuisten kanssa	Osallistuminen päiväkodissa/koulussa
d4 Liikkuminen	Liikkuminen kodissa ja sen ympäristössä	Osallistuminen kotona
d5 Itsestä huolehtiminen	Itsestä huolehtiminen (esimerkiksi ruokaileminen ja pukeutuminen)	Osallistuminen kotona
d6 Kotielämä	Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kotona perheenjäsenten kanssa	Osallistuminen kotona
d7 Henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet	Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kotona tai koulussa kavereiden kanssa	Osallistuminen kotona

d8 Keskeiset elämäna- leet	Ostosten tekeminen ja raha-asioista huolehti- minen	Osallistuminen arjen ym- päristöissä tapahtuviin toi- mintoihin
d9 Yhteisöllinen, sosiaa- linen ja kansalaiselämä	Järjestetyt tapahtumat ja toiminnot naapurustossa ja yhteisöissä	Osallistuminen naapurus- tossa ja yhteisöissä

5.2 ICF-luokituksen erilaiset käyttötavat

ICF-luokituksen julkaisemisen jälkeen kiinnostus osallistumista arvioivia menetelmiä kohtaan on lisääntynyt (McDougall ym. 2013, 521). Lapsille on kehitetty oma luokitus ICF-CY, missä otetaan huomioon lasten ja nuorten eri kehitysvaiheet (THL 2014). Bedell ym. (2011, 766) myöntävät, että ICF ja ICF-CY luovat haasteen kehitystyölle, koska osallistuminen on kuvattu luokituksessa hyvin laajasti. Arviointimenetelmiin vastaavat henkilöt eivät välttämättä ymmärrä termien merkitystä.

Termien ”suoritus” ja ”osallistuminen” erottelu on vaikeaa, koska ne ovat ICF-luokituksessa samassa kategoriassa. ICF esittää neljä erilaista tapaa erotte-
lun toteuttamiseen, joista ensimmäisessä yhdeksän pääluokkaa voidaan pitää täysin erillään niin, ettei suoritusten ja osallistumisen välille tule lainkaan päällekkäisyyttä. Esimerkiksi pääluokat 1–4 kuvaavat suorituksia ja pääluokat 5–9 osallistumista. Toisessa käytössä sallitaan osittainen päällekkäisyys, esimerkiksi edellä mainitun jaottelun lisäksi pääluokka 6 eli kotielämä on sekä suoritusta (activity = a6) että osallistumista (participation = p6). (Stakes 2004, 16, 229–230.)

Kolmas käyttötapa esittää, että yksityiskohtaisemmat kuvauskohteet käsitel-
lään yksilön suorituksena, esimerkiksi d3500 keskustelun aloittaminen ja laa-

jemmat kuvauskohteet osallistumisena, esimerkiksi d350 keskustelu. Viimeinen käyttötapa ei erottele suorituksia ja osallistumista toisistaan, vaan sallii täydellisen päällekkäisyyden. (Stakes 2004, 135, 231.)

Monta erilaista käyttötapaa vaikeuttavat luokituksen käyttöä ja koodiston tulkitsemista. Suoritusten ja osallistumisen erottelu on mielestämme selkeintä kolmannen käyttötavan mukaan, koska osallistuminen on terminä laajempi kokonaisuus, mihin liittyy aina jollain tasolla suorittaminen. Olemme ymmärtäneet, ettei Bedell erottele termejä toisistaan, käyttäen näin ollen siis neljättä ICF-luokituksen käyttötapaa.

5.3 Käyttö ja luotettavuus

CASP -arviointimenetelmä kehitettiin osana lapsen ja perheen seurantakyselyä, englanninkieliseltä nimeltään Child and Family Follow-up Survey (CFFS). CFFS kehitettiin seuraamaan aivovamman saaneiden nuorten kuntoutus- ja koulutustarpeita kotiutumisen jälkeen. CFFS on laajempi menetelmä, mikä koostuu viidestä eri osasta ja CASP -arviointimenetelmä on yksi näistä. Nykyään CASP -arviointimenetelmää on käytetty arvioimaan osallistumisen tasoa aivovamman tai muun diagnoosin saaneilla lapsilla sekä yksinään että osana CFFS -seurantakyselyä. Arviointimenetelmä on suunnattu huoltajalle, jota haastatellaan tai häntä pyydetään täyttämään arviointilomake. Tutkimusten mukaan CASP -arviointimenetelmä vaikuttaa hyvältä, uudelta menetelmältä arvioimaan osallistumisen tasoa lapsella/nuorella, jonka toimintakyky on eri syistä heikentynyt. (Bedell 2004, 195; Bedell 2009, 342–343.)

Ennen arviointimenetelmän käyttöönottoa on hyvä perehtyä menetelmän psykometriisiin ominaisuuksiin (Kanelisto ym. 2012, 3). Bedellin (2009, 343) tutkimuksen mukaan toistettavuudesta (test-retest reliability), rakennevaliditeetista (construct validity) ja sisäisestä yhteneväisyydestä (internal consistency)

oli alustavaa näyttöä. Yhteneväisyyttä tutkitaan samaan aikaan samalla mittarilla (Metsämuuronen 2003, 94). Rakennevaliditeetti määrittelee tutkimuksen sisällön ja vastaako käsitteet tutkimuksen kohteena olevaa aihetta (Hirsjärvi & Hurme 2008, 187).

Rakennevaliditeetin arvioimiseen oli käytetty Rasch-analyysiä, jonka lähtökohtana on, että tutkimuskohteen aineisto noudattaa hierarkiaa tai jatkumoa, missä asiat voidaan luokitella esimerkiksi vaikeustason mukaisesti. Rasch-analyysin mukaan vaikein toiminto on päivittäisestä aikataulusta huolehtiminen (arviointimenetelmässä osio 18) ja helpoin toiminto liikkuminen kodissa ja sen ympäristössä (osio 5). Osiot 17 ja 19 osoittivat lievää epäsopivuutta Rasch-malliin. *Ostosten tekeminen ja raha-asioista huolehtiminen* (osio 17) pitääkin sisällään kaksi samankaltaista, mutta kuitenkin erilaista toimintoa. On mahdollista, että vanhempi saattaa vastata keskittyen vain toiseen vaihtoehtoon. Saman osa-alueen *Kulkuvälineiden käyttö yhteisöissä liikkumiseen* (osio 19) käsittää niin yleisten kulkuneuvojen käytön kuin ajoneuvolla ajamisen. Lapsen osallistuminen saattaa vaihdella näiden kahden välillä vaikeuttaen vastaamista. (Bedell 2009, 346–347.)

CASP -arviointimenetelmässä huoltajia pyydetään arvioimaan lapsen osallistumisen tasoa suhteessa muihin saman ikäisiin. Huoltajilla voi olla ongelmia arvioida lapsen/nuoren osallistumista koulussa tapahtuviin toimintoihin, koska heillä ei välttämättä ole tarkkaa tietoa asiasta. Haasteena voi myös olla keskittyä arvioimaan osallistumisen määrää, ei lapsen tai nuoren suorituskyykyä, mitä kartoitetaan enemmän avoimilla kysymyksillä arviointimenetelmän lopussa. Kun huomiota kiinnitetään lapsen/nuoren tarvitsemaan avun ja apuvälineiden määrään, arviointi keskittyy myös suoriutumiskykyyn. Näin ollen CASP -arviointimenetelmällä mitataan osallistumisen määrän lisäksi myös suoriutumista. (Bedell 2004, 201; Bedell 2009, 348.)

5.4 Pisteyttäminen

CASP -arviointimenetelmässä jokainen kohta arvioidaan neliportaisen asteikon mukaan. Lisäksi on mahdollisuus valita ”ei arvioitavissa” - kohta, jos lapsen ei odoteta osallistuvan kyseiseen toimintaan ikätasonsa mukaisesti. (Bedell 2009, 343.) Arviointimenetelmän tuloksia pisteyttäessä käytetään 100-pisteen asteikkoa. Kokonaistuloksen saamiseksi lasketaan kaikkien soveltuvien kohtien summa ja jaetaan se soveltuvien kohtien maksimipisteillä. Tästä saatu tulos kerrotaan 100:lla, jotta se olisi yhdenmukainen 100 pisteen asteikon kanssa, jolloin tuloksia on selkeämpi verrata keskenään. Korkeammat pisteet osoittavat laajempaa iänmukaista osallistumisen tasoa. (Bedell 2004, 196.)

Bedell (2009, 345) raportoi, että aineistossa ei havaittu lattiaefektiä eli kukaan ei saavuttanut alhaisimpia mahdollisia pisteitä. Tutkimuksessa oli mukana lapsia ja nuoria, joilla oli erilaisia haasteita toimintakyvyssä sekä normaalisti kehittyneitä lapsia. Kattoefekti (korkeimmat mahdolliset pisteet) saavutettiin molempien ryhmien kohdalla. Sukupuoli tai ikä ei vaikuttanut tuloksiin, mutta tulokset vaihtelivat eri vammaryhmien mukaan. Huonoimmat pisteet tulivat lapsille, joilla oli jonkin asteinen kehitysvamma. Emme löytäneet pisteytykselle tarkkoja viitearvoja, mutta tutkimuksesta (Bedell 2009, 344) löytyy taulukko, johon on tehty yhteenveto saaduista tuloksista. Taulukosta selviää, että esimerkiksi 6–12-vuotiailla pisteet ovat vaihdelleet 46–100 välillä, jolloin keskiarvo on ollut 84. Mielestämme tämä antaa edes hieman suuntaa pisteiden tulkitsemiselle. Pisteytyksestä enemmän liitteenä olevassa CASP -manuaalissa.

5.5 Vuosien varrella tapahtunut kehittäminen

CASP -arviointimenetelmän manuaalissa Bedell mainitsee kehitystyön edelleen jatkuvan. Tähän mennessä CASP -arviointimenetelmää on käännetty ainakin espanjaksi, hebreaksi, ranskaksi, saksaksi ja mandariinikiinaksi. Hwang, Liou, Bedell, Chen, Yen, Chang ja Liao (2013) raportoivat, että mandariinikiinankielisellä versiolla (CASP-C) on hyväksyttävät psykometriset ominaisuudet. Mielestämme Hwangin ym. tutkimus antaa hyvät lähtökohdat olettaa, että CASP -arviointimenetelmä sopisi myös suomalaiseen kulttuuriin, koska Suomalainen kulttuuri on mielestämme lähempänä amerikkalaista kuin kiinalaista kulttuuria. CASP -arviointimenetelmässä arvioidaan lapsen/nuoren osallistumista muihin saman ikäisiin eikä siten ole kulttuurisidonnainen. Tämä mahdollistaa arviointimenetelmän laajemman käytön eri maissa.

CASP -arviointimenetelmässä huoltajat antavat mielestään parhaimman kuvan lapsen/nuoren osallistumisesta. Kuten Kiili (2006, 37) aiemmin mainitsi, osallisuuteen liittyy vahva, henkilökohtainen tunne, jonka voi määritellä vain henkilö itse. CASP -arviointimenetelmästä onkin äskettäin kehitetty nuorille oma versio. Tämä itsearviointimenetelmä on erittäin tärkeä nuorten osallistumisen arvioinnissa ja kokonaiskuvan määrittelemisessä. McDougall, Bedell & Wright (2013, 519–521) tutkivat nuorten version psykometrisiä ominaisuuksia sekä vertailivat vanhempien ja nuorten versioiden tuloksia. Tuloksista löytyi huomattavia eroja. Nuorten antamien vastausten perusteella heidän osallistumisen ja toiminnan taso olivat korkeampia kuin vanhemmat olivat arvioineet. Nuoret saattavat osallistua enemmän kuin heidän vanhempansa ajattelevat tai idealisoida omaa tilannettaan, mikä vaikuttaa kokonaistuloksiin.

Viimeisen vuosikymmenen aikana on kehitetty useita lasten osallistumista arvioivia menetelmiä (Chien, Rodger, Copley ja Skorka 2013, 146). Chien ym. (2013, 149) tutkivat lasten osallistumista arvioivia menetelmiä ja missä määrin

ne voidaan luokitella ICF-CY-luokituksen mukaan. Tutkimuksessa oli alun perin mukana 65 arviointimenetelmää, joista 16 hyväksyttiin lähempään tarkasteluun. Systemaattisen tutkimuksen perusteella selvisi, että ainoastaan kaksi menetelmää täytti kaikki ICF-luokituksen osallistumisen yhdeksän pääluokkaa. Nämä menetelmät olivat The Participation and Environment Measure for Children and Youth (PEM-CY) ja Child and Adolescent Scale of Participation (CASP). Tutkimuksen perusteella CASP arvioi osallistumista laajasti ja on erinomainen vaihtoehto kehitystyömme kohteeksi.

PEM-CY on huoltajan täytettävä arviointimenetelmä, joka koostuu 25 eri toiminnasta (sets of activities) kotona, koulussa ja yhteisössä. Ympäristötekijät arvioidaan joka kohdassa erikseen ja huoltajat arvioivat oliko kyseinen tekijä (esimerkiksi asenne, voimavarat, saatavuus) edistävää vai rajoittavaa lapsen osallistumisen kannalta tai kenties molempia. (Anaby, Law, Coster, Bedell, Khetani, Avery & Teplicky 2014, 909.) On tärkeää, että arviointimenetelmä arvioi samalla sekä osallistumista että ympäristöä, jotta saataisiin kokonaisvaltaisempi kuva lapsen osallistumisesta (Bedell ym. 2011, 765).

Chienin ja muiden (2013) tekemässä tutkimuksessa mukana olleista, osallistumista arvioivista menetelmistä ainoa meille ennestään tuttu oli Pediatric Interest Profiles (PIP), johon olimme tutustuneet ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. PIP -arviointimenetelmässä lapsi tai nuori täyttää lomakkeen, missä karotetaan mielenkiinnon kohteita ja/tai osallistumista erilaisiin toimintoihin, kuten koripallon pelaamiseen ja lukemiseen. Menetelmään kuuluvat lomakkeet on jaettu kolmeen ikäryhmään (6–9, 9–12 ja 12–21-vuotiaat). Lomakkeissa esiintyvät toiminnot on ryhmitelty kahdeksaan kategoriaan, mitkä vaihtelevat ikätason mukaisesti. PIP -arviointimenetelmän avulla saadaan tietoa mahdollisista haasteista ja mielenkiinnon kohteista intervention suunnittelun pohjaksi. (Henry 2000, 5–8.) PIP -manuaalissa pisteiden laskuun käytetään saman-

laista periaatetta kuin CASP -arviointimenetelmässä. PEM-CY- ja CASP -arviointimenetelmistä poiketen PIP on itsearviointimenetelmä ja on mielestämme erittäin hyvä vastapaino huoltajille suunnattujen menetelmien joukossa.

6 Kehittämistyömme kulku

Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittaminen aloitettiin opinnäytetyösuunnitelman palauttamisen ja sen hyväksymisen jälkeen. Kuudes luku pitää sisällään käänösprosessin etenemisen sekä kehittämistyöhön liittyvän kyselytutkimuksen esittelyn sisältäen myös aineiston keruun sekä analysoinnin.

6.1 Käännöstyö

Kaneliston ym. (2012, 4–6) esittämässä pätevässä käänösprosessissa on monta vaihetta. Käännöstyön tekijällä täytyy olla kielitaidon lisäksi tunteista arviointimenetelmän taustateoriasta. Aloitimme perehtymisen taustatietoon ja tutkimukseen lokakuussa 2014. Rakensimme samalla tietoperustaa ja muotoilimme opinnäytetyön sisällysluettelo. Ensimmäisen käänöksen jälkeen asiantuntijaryhmä tutki käsitteiden oikeellisuutta (Kanelisto ym. 2012, 4). Ensimmäinen käänösversio valmistui asiantuntijaraadin käsiteltäväksi tammikuun lopussa 2015. Asiantuntijaraatiimme kuului yliopettaja, filosofian tohtori ja terveystieteiden lisensiaatti Tiina Lautamo sekä terveystieteiden maisteri ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun lehtori Mari Kantanen.

Kuvio 2. Opinnäyte- ja käännöstyöprosessi

Saimme asiantuntijaraadilta rakentavaa palautetta sekä arviointimenetelmään että arviointimenetelmän ymmärrettävyyttä käsittelevään kyselyyn liittyen. Palautteen saaminen auttoi muokkaamaan arviointimenetelmän suomennosta selkeämmäksi ja keskittymään kyselyn sisällön rakentamisessa vain niihin asioihin, joilla oli suomennoksen ymmärrettävyyden näkökulmasta merkitystä.

Vaihdoin hieman CASP -arviointimenetelmän termistöä asiantuntijaraadilta saatujen kommenttien perusteella. Muutimme taulukon *osa-alueeksi*, sillä näin puhuttaessa ymmärretään helpommin arviointimenetelmän koostuvan eri osa-alueista. Lisäksi halusimme käyttää yksittäisestä kysymyksestä termiä *osio*, koska kysymysten sijaan tässä arviointimenetelmässä luetellaan eri toimintoja, joita lapsen tai nuoren elämään kuuluu. Viimeisen osa-alueen nimi *osallistuminen kotona ja yhteisössä* muuttui useaan kertaan muodostuen lopulta *osallistuminen arjen ympäristöissä tapahtuviin toimintoihin* -otsikoksi.

CASP -arviointimenetelmässä toistuu sana *activity*, minkä suomensimme toiminnoksi tai toiminnaksi. ICF-luokituksessa termi *activity* tarkoittaa *suoritusta*, mikä koostuu *toimista (actions)* ja *tehtävistä (tasks)* (WHO 2013, 35; Stakes 2013, 14). Hautala, Hämäläinen, Mäkelä & Rusi-Pyykönen (2013, 26–27) ovat kääntäneet kyseiset termit niin, että *action* on yksittäinen teko (sarja liikkeitä) ja *activity* on tekemistä eli joukko *tehtäviä (tasks)*. *Toiminta* itsessään on tarkoituksenmukaista tekemistä, jolla on tavoite. ICF-luokitus määrittelee *toiminnon* ruumiin/kehon elinjärjestelmien fysiologisiin toimintoihin sisältäen myös psykologiset toiminnot (Stakes 2013, 47).

Huomasimme suomennosta läpikäydessämme, että olimme käyttäneet näitä molempia termejä (toiminto ja toiminta) vaihdellen. Tämä teki osioista vaikeasti ymmärrettäviä, sillä termit tarkoittavat hieman eri asioita. Lopulta päädyimme käyttämään ainoastaan *toiminto* -termiä, koska se on mielestämme

sopivampi kuvaamaan tiettyä tehtävää. Toiminta käsittää laajemman tekemisen. Selkeytimme myös lauserakenteita keskittyen osallistumisen näkökulmaan ja välttämällä toiminto -sanan käyttöä.

6.2 Kysely osana kehittämistyötä

”Kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii, on järkevää kysyä asiaa häneltä itseltään” (Tuomi & Sarajärvi 2013, 72). Punnitsimme kyselyn ja haastattelun eroavaisuuksia sekä niiden hyviä ja huonoja puolia. Kyselyn huonoja puolia ovat Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 195, 206) mukaan esimerkiksi se, ettei tutkija voi olla varma vastaajien suhtautumisesta kyselyyn ja kysymyksiin saatetaan vastata huolimattomasti tai epärehellisesti. Kyselyn suurimpia etuja kuitenkin on, että se on ajankäytöltään tehokas ja tutkimusaineiston kerääminen on helppoa ja nopeaa. Haastattelun toteuttaminen ja litterointi vie paljon aikaa. Käännöstyö itsessään oli vienyt aikaa ja näin ollen päätimme toteuttaa kyselytutkimuksen.

Vehkalahti (2014, 42–43, 49) ohjeistaa, että kyselytutkimuksen voi toteuttaa esimerkiksi kirjeitse tai verkossa. Verkkokyselyn etuja on tietojen suora tallentuminen ja näin aineiston tallentamisessa tapahtuvat mahdolliset virheet jää pois. Kyselyä varten valitaan perusjoukko, johon kuuluvat ne henkilöt, joista halutaan saada tietoa. Kyseisestä perusjoukosta valitaan otos, joka vastaa kyselyyn. Tutkimuksen otoskoko vaikuttaa osaltaan luotettavuuteen. On tärkeä kuitenkin muistaa, ettei huonosti suunnitellulla kyselyllä saa parempia tuloksia vaikka otoskoko kasvaisi. Määrittelimme perusjoukkoon kuuluvaksi huoltajat, joilla on kouluikäisiä lapsia sekä toimintaterapeutit, jotka mahdollisesti käyttäisivät suomentamaamme arviointimenetelmää työssään ja/tai ovat yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Päädyttyämme verkkokyselyyn, tutustuimme Webropoliin, jonka avulla rakensimme lapsen ja/tai nuoren huoltajille sekä toimintaterapeuteille suunnatut kyselyt (Liitteet 1 ja 2). Webropol Oy tarjoaa kysely- ja analysointisovelluksia sekä niihin liittyviä lisäpalveluita verkossa. Sovellukset mahdollistavat tiedon keräämisen ja jalostamisen asiakkaan sijainnista tai organisaatiosta riippumatta. (Webropol Oy, n.d.)

Kyselytutkimus on yleensä luonteeltaan määrällistä tutkimusta, jossa kyselyaineistot sisältävät lukuja ja numeroita. Kaikkiin esitettäviin kysymyksiin ei voida hakea numeerisia vastauksia, jonka vuoksi vaaditaan myös sanallisia vastauksia. (Vehkalahti 2014, 13.) Kysymys voi olla avoin tai suljettu. Suljetuissa eli strukturoiduissa kysymyksissä on valmiiksi annetut vaihtoehdot, joista vastaaja voi helposti valita yhden tai useamman sopivan vaihtoehdon. (Heikkilä 2008, 49–50.) Avoimeen kysymykseen voi vastata mitä tahansa, jolloin saadaan esiin vastaajan todellinen mielipide, mutta samalla aineiston analysoiminen menee monipuolisten vastausten myötä paljon hankalammaksi (Hirsjärvi ym. 2009, 201).

Hyvä kyselylomake on Heikkilän (2008, 48) mukaan selkeä eikä liian täyteen ahdettu. Kysely aloitetaan helpoilla kysymyksillä ja kysymykset etenevät loogisesti. Verkkokyselymme alkoi avoimella kysymyksellä, mikä käsitteli yleisesti koko arviointimenetelmää: *mitä mieltä olet CASP -arviointimenetelmän suomennoksen ymmärrettävyydestä?* Tämän jälkeen kysyimme yksityiskohtaisempia kysymyksiä esimerkiksi kieliasuun ja osallistumisen luokitteluun liittyen. Käytimme myös monivalintakysymyksiä ja mielipidettä arvioivia asteikkoja (1–5). Toimintaterapeuteille suunnatussa kyselyssä tiedustelimme *ottaisitko CASP -arviointimenetelmän käyttöön työssäsi (1 = todennäköisesti en ja 5 = mahdollisesti kyllä)*. Kysymys oli laadittu niin kutsutulla Osgoodin asteikolla, joka on yleensä 5–7-portainen, erilaisia väittämiä sisältävä asteikko. Usein asteikon ääripäissä on vastakkaiset adjektiivit. (Heikkilä 2008, 54).

Kysymyksen asettelussa tulee huomioida, että kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan. Kysely ei saa olla liian pitkä ja se pitää esitestata. (Heikkilä 2008, 48.) Pahkinen (2012, 219) esittää kysymysten esitestaamiseen neljä erilaista tekniikkaa. Esitestausta voi olla asiantuntijaraadin suorittama lomakearviointi, ryhmähaastattelu, koeolosuhteissa suoritettu kysymysten esitestausta tai esitutkimus pienellä otoskoollla. Suoritimme esitestausta asiantuntijan avulla, joka arvioi kyselyn sisältöä ja sen validiteettia eli saimmeko kyselyllä selville niitä asioita, mitä halusimmekin selvittää (Heikkilä 2008, 29).

Kysely tulee suunnitella huolellisesti, mutta ei pidä unohtaa saatekirjeen merkitystä. Saatekirje houkuttelee vastaajaa osallistumaan kyselyyn ja kertoo tutkimuksen perustiedot, esimerkiksi mistä tutkimuksessa on kysymys ja kuka sitä tekee (Vehkalahti 2014, 20; 47–48). Saatekirjeen oikea paikka olisi ollut jo sähköpostissa, jonka liitteenä oli CASP -arviointimenetelmä tutustumista varten. Me olimme kuitenkin kirjoittaneet sen Webropol-kyselyn alkuun. Toisaalta ajattelimme tiiviin ja ytimekkään, vain oleelliset tiedot sisältävän sähköpostin houkuttelevan vastaamaan kyselyyn. Olisimme voineet painottaa toimintaterapeuteille suunnatussa saatekirjeessä enemmän sitä, että suomentamamme arviointimenetelmä on tulevaisuudessa vapaasti saatavilla (Lautamo 2015). Toimintaterapeutit saavat halutessaan CASP -arviointimenetelmästä oivan työvälineen, jolla kartoittaa osallistumisen tasoa. Tämän näkökulman esiin tuominen olisi voinut motivoida vastaajia enemmän.

6.3 Aineiston keruu

Lähetimme Webropol-kyselyn kymmenelle toimintaterapeutille ja kymmenelle huoltajalle. Sekä huoltajien että toimintaterapeuttien näkökulmien selvittäminen oli tärkeä vaihe arviointimenetelmän ymmärrettävyyden sekä käyttöönoton ja käytettävyyden kannalta. Toimintaterapeuteille suunnatussa ky-

selylomakkeessa oli huoltajille suunnattujen kysymysten lisäksi ammattilaisille tarkoitettuja arviointimenetelmän käyttöön liittyviä kysymyksiä. Keräsimme aineiston Keski-Suomen alueella toimivilta toimintaterapeuteilta, jotka ovat Jyväskylän Ammattikorkeakoulun yhteistyökumppaneita. Kyselyyn osallistuneet vapaaehtoiset huoltajat löysimme henkilökohtaisten kontaktien kautta.

Ennen kyselyä halusimme antaa tutkimukseen osallistuville aikaa tutustua arviointimenetelmään rauhassa, joten lähetimme CASP -arviointimenetelmän sähköpostin liitteenä viikkoa ennen kyselyn julkaisemista. Pyysimme vastausta kyselyyn kahden viikon sisällä eli kesäkuun alkuun mennessä. Kaksi viikkoa oli mielestämme sopiva aika, sillä viikko olisi ollut liian lyhyt, mutta kolmessa viikossa asia olisi voinut unohtua tai hukkuu muun sähköpostin joukkoon.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa korkea vastausprosentti (Heikkilä 2008, 189). Tiedossamme oli, että kyselyn yksi todennäköisistä riskitekijöistä on heikko vastausprosentti. Hirsjärvi ym. (2009, 204) painottavat kyselyn julkaisemisen ajankohdan merkitystä ja kehottavat välttämään joulun aikaa. Saimme todeta, ettei kesän alkukaan ole ajankohtana paras mahdollinen. Kahden viikon jälkeen saimme harmiksemme huomata, että ainoastaan yksi toimintaterapeutti oli ennättänyt vastaamaan. Huoltajista sen sijaan 60 % oli antanut vastauksensa. Jäimme pohtimaan huonon vastausprosentin takana olevia syitä. Oliko syynä jo edellä mainittu huono ajankohta, vajaa saatekirje vai otanta. Lähetimme toimintaterapeuteille muistutusviestin kyselyyn vastaamisesta, mutta vastauksia ei tästä huolimatta tullut lisää.

Päätimme lähettää kyselyn vielä viidelle toimintaterapeutille, joiden yhteystiedot löytyivät JAMKIn verkkotyötilasta. Viikon jälkeen vastauksia ei edelleenkään kuulunut, joten otimme yhteyttä opinnäytetyön ohjaajaan. Loimme

Webropolissa julkisen linkin kyselyyn, jonka ohjaaja lähetti eteenpäin ja näin ollen siirryimme lumipallo-otantaan. Lumipallo-otanta on yksi tapa tehdä harkinnanvarainen otos, jossa tutkijalla on avainhenkilö, joka johdattaa muiden tietoja antavien henkilöiden eli informanttien luokse (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Lumipallo-otannalla saimme kaksi vastausta lisää.

6.4 Aineiston analysointi

Webropolista saimme valmiit yhteenvedot kyselyiden vastauksista. Ohjelman avulla on mahdollista esimerkiksi tarkastella tiettyyn kysymykseen tietyllä tavalla vastanneita eli suodattaa tuloksia. Peruseraportti esittää tuloksia pylväskaavioina ja taulukoina, joissa on lukumäärät ja keskiarvot. (Taanila 2013.) Tämä teki tulosten tilastollisen analysoimisen helpoksi.

Kyselymme sisälsi useita avoimia kysymyksiä, joita ei voinut analysoida ainoastaan Webropolin tarjoamilla menetelmillä. Tuomi & Sarajärvi (2013, 103–104, 108) esittävät sisällönanalyysin olevan tekstianalyysiä, jonka avulla tutkitavasta asiasta saadaan yleinen kuvaus ja se sopii strukturoimattomallekin tekstille. Sisällönanalyysin kautta aineisto saatiin tiiviiseen ja selkeään muotoon säilyttäen oleelliset tulokset.

7 Tulokset

Kyselyn avulla oli tarkoitus selvittää kuinka käännöstyömme oli onnistunut ja mitkä asiat olivat jääneet mietityttämän vastaajia. Vastausten avulla pysyimme muokkaamaan suomennosta jälleen paremmaksi.

Haimme vastauksia tutkimuskysymyksiin:

- 1) Onko CASP -arviointimenetelmän suomennos selkeä ja ymmärrettävä?
- 2) Onko CASP -arviointimenetelmän luokittelu eri ympäristöineen toimiva?

7.1 Huoltajien vastaukset

Huoltajien antamien vastausten perusteella suomennos on selkeä ja ymmärrettävä, vaatii vielä hieman tarkennusta muutamiin osioihin. Etenkin koulu-ympäristössä tapahtuvaa osallistumisen arviointia pidettiin vaikeana ja ehdotettiin arviointimenetelmän täyttämistä yhdessä opettajan tai avustajan kanssa.

Taulukko 2. Kieliasun selkeys

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
CASP- arviointimenetelmän kuvaus	0	0	1	1	4	6	4,5
Arviointimenetelmän täyttämisen ohjeistus	0	0	1	1	4	6	4,5
Avoimet kysymykset ja niiden ohjeistus	0	0	1	0	5	6	4,67
Yhteensä	0	0	3	2	13	18	4,56

Vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että osallistumisen luokittelu (ikäta-son mukaan, hieman rajallinen, erittäin rajallinen, kykenemätön osallistumaan, ei arvioitavissa) oli ymmärrettävä. Osiot *liikkuminen naapurustossa ja yhteisöissä* sekä *opetukselliset toiminnot muiden lasten kanssa luokkahuoneessa* nousivat muutamassa vastauksessa esille ja kaipasivat täsmennystä.

Kysymyksessä, jossa käsiteltiin esimerkkien tarkoituksenmukaisuutta, ihmeteltiin termiä "hengailu". Termi vaikutti usean vastaajan mielestä epäso- pivalta ja kaipasi parempaa ilmaisua. Myös varhaiskasvatuspalveluista haluttiin

esimerkkejä. Yhdessä vastauksessa pyydettiin kiinnittämään huomiota CASP -arviointimenetelmän selkokieliisyyteen, koska huoltaja voi olla sosiaaliselta asemaltaan ja/tai koulutukseltaan mitä vain.

7.2 Toimintaterapeuttien vastaukset

CASP -arviointimenetelmän suomennos oli suurimmalta osin ymmärrettävä toimintaterapeuttien vastausten perusteella. Osioden kieliäsun selkeydestä kysyttäessä kieliäsultaan epäselvimmäksi osoittautui CASP -arviointimenetelmän kuvaus. Tulokset eivät kuitenkaan olleet täysin luotettavia, koska kaikki kyselyyn osallistuneet eivät vastanneet jokaiseen tämän kysymyksen osioon. Myös toimintaterapeuttien mielestä osallistumisen luokittelu oli ymmärrettävä ja yksiselitteinen. Ikätasoon vertaaminen voi kuitenkin olla haasteellista, jos huoltajilla ei ole vertailukohdetta ja CASP -arviointimenetelmä tuo esille ainoastaan huoltajien oman näkemyksen.

Tarkennusta kaivattiin osioon *liikkuminen kodissa ja sen ympäristössä*, missä vastaaja jäi pohtimaan ympäristön rajaamista: tarkoitetaanko osiossa pihaa vai kenties laajempaa aluetta. Lisäksi viimeisen osion otsikko *osallistuminen toimintoihin* ei ollut sopiva kuvaamaan osa-aluetta. Osoittimien sisällön epäselvyyttä (1) ja selkeyttä (5) koskevassa kysymyksessä huomionne kiinnittyi ensimmäisenä *työhön liittyvät toiminnot ja vastuut* -osoittimeen. Tämä osoitin oli yhden vastaajan mielestä täysin epäselvä. Toinen epäselväksi luokiteltu osoitin oli *liikkuminen naapurustossa ja yhteisössä*.

Vastaajien mielestä CASP -arviointimenetelmän osoittimet olivat riittävän laajoja sisältäen oleelliset asiat. Toisaalta laajuus luo haasteen arvioinnille, kun yksi osoitin sisältää useita eri toimintoja, esimerkiksi osoitin *itsestä huolehtiminen* sisältää ruokailemisen, pukeutumisen, kylpemisen ja niin edelleen. Kuten huoltajien vastauksista kävi jo aiemmin ilmi, kouluympäristössä tapahtuvaa

osallistumista on huoltajien vaikea arvioida ja siihen kaivattaisiin apua päiväkodin tai koulun henkilökunnalta.

Menetelmän ajateltiin soveltuvan esimerkiksi neurologisille, neuropsykiatrisille ja psykiatrisille lapsiasiakkaille. Halusimme tietää onko toimintaterapeuteilla käytössä muita vastaavia strukturoituja osallistumisen arviointimenetelmiä, vastauksissa mainittiin The Child Occupational Self Assessment (COSA) ja Canadian Occupational Performance Measure (COPM). Toimintaterapeutit voisivat mahdollisesti käyttää CASP -arviointimenetelmää omassa työssään.

8 Lopullinen suomennos

Vastausten perusteella CASP -arviointimenetelmän alussa mainittu otsikko käyttöohjeet, muuttui muotoon *ohjeistus*. Ohje ”kirjoitathan selkeästi” aiheutti hämmennystä, koska ohje voi viitata käsialaan tai lauserakenteen selkeyteen. Mielestämme kyseinen ohje ei ollut tarpeellinen, joten poistimme sen kokonaan. Arviointimenetelmän ”ei sovellettavissa” muuttui ”ei arvioitavissa” -vaihtoehdoksi, koska se oli mielestämme helpommin ymmärrettävissä. Palautteen perusteella myös ”ei kykene osallistumaan” sai muodon ”kykenemätön osallistumaan.”

Käännöstyön aikana *yhteisö* vaihtui monikkomuotoon, sillä henkilö voi kuulua useampaan eri yhteisöön elämänsä aikana. Osio *Liikkuminen naapurustossa ja yhteisöissä* muuttui muotoon *kulkeminen naapurustossa ja yhteisöissä*, koska kulkeminen kuvaa mielestämme paremmin paikasta toiseen siirtymistä: siirtymisellä on jokin päämäärä.

Opetukseen liittyvät toiminnot lasten kanssa luokkahuoneessa -osioon lisäsimme esimerkit (pari- ja ryhmätyöskentely) selventämään muuten epämääräistä osiota. Varhaiskasvatuspalveluiden määrittämisen helpottamiseksi lisäsimme esimerkeiksi päivähoidon, esiopetuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan.

Mielestämme oli tärkeää, että esimerkeistä löytyi myös jotain osallistumista kuvaavaa tekemistä, mikä ei vaadi suuria ponnisteluja. Mietimme voisiko tämä termi olla esimerkiksi oleskelu, mutta "hengailu" -termi on monipuolisempi. Lisäksi Bedell itse on käyttänyt kyseistä termiä ("hanging out") alkuperäisessä versiossa, joten jätimme tämän termin myös suomenkieliseen CASP -arviointimenetelmään.

Alkuun käytimme avoimissa kysymyksissä termejä *edistävää* ja *estävää*. Myöhemmin vaihdoimme estävän *rajoittavaksi*, sillä mielestämme estävä kuvaa sitä, että jokin asia estää henkilön osallistumisen kokonaan. *Rajoittava* on terminä lievempi ja ilmaisee rajoittuneisuutta, jättäen kuitenkin mahdollisuuden osittaiseen osallistumiseen jollain tasolla. Myös ICF-luokituksessa käytetään termejä *edistävää* ja *rajoittava* kertomaan kuinka eri asiat vaikuttavat toimintakykyyn (Stakes 2004, 8).

Sekä huoltajien että toimintaterapeuttien vastauksista kävi ilmi, että lapsen/nuoren osallistumisen määrän vertaaminen muihin saman ikäisiin koettiin haastavaksi vertailukohteen puuttuessa. Arviointimenetelmä sai positiivista palautetta, yksi vastaajista kommentoi seuraavasti:

Tämä arviointi vaikuttaa ymmärtäväiseltä lasta (ja huoltajia) kohtaan, joita tutkitaan ja tongitaan. (Kun lapsessa on jotain erilaista, se nostaa tunteita pintaan ja liian hyökkääväinen asenne tutkittavaa kohtaan aiheuttaa traumoja kaikille vuosiksi eteenpäin...)

9 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi oli pitkä ja monivaiheinen, joka jakaantui kolmeen kokonaisuuteen; teoriaan, käännöstyöhön ja verkkokyselyyn. Kirjoitimme näitä osuuksia yhtä aikaa, joten oli mahdollista valita mihin halusi panostaa juuri sillä hetkellä. Motivaatio pysyi tällä tavoin yllä koko prosessin ajan.

9.1 Opinnäytetyön teoriaosuus

Rajasimme opinnäytetyön teoriaosuuden heti alkuvaiheessa mahdollisimman tarkasti jättäen pois asioita, jotka eivät suoranaisesti liittyneet opinnäytetyömme tavoitteeseen. Yhteiskunnallisen kontekstin näkökulmasta ajateltuna syrjäytyminen ja koulukiusaaminen kiinnostivat meitä ja liittyivät aiheeseemme, mutta koimme tarkoituksenmukaisemmaksi keskittyä CASP -arviointimenetelmästä esille nouseviin teemoihin eli osallistumiseen ja arviointiin. Rajaaminen selkeytti prosessin etenemistä useaan kertaan.

Jaoin aiheita ja kirjoitimme teoriaa itsenäisesti kevään aikana ja kokosimme materiaalia yhteen pian lukukauden päättymisen jälkeen. Jossain vaiheessa huomasimme, ettei työ edennyt enää tehokkaasti. Kesän 2015 ollessa puolella välissä jätimmekin suosiolla sekä opinnäytetyön että käännöstyön tauolle ja päätimme jatkaa työskentelyä syksyllä. Tämä kannatti jo siitäkin syystä, että olimme ”sokeutuneet” kirjoittamallemme tekstille. Syksyn tultua suunnitelmat muuttuivat kuitenkin hieman muiden opiskelukiireiden vuoksi ja palasimme intensiivisesti opinnäytetyön pariin vasta lokakuussa. Pitkä tauko teki hyvää, ja sen ansiosta katsoimme opinnäytetyön teoriaosuutta sekä käännöstyötä jälleen uusin silmin. Tässä vaiheessa oli aika tehdä viimeiset muokkaukset ja saattaa prosessi päätökseen.

9.2 CASP -arviointimenetelmän suomentaminen

Suurin haaste opinnäytetyössä oli saada suomennoksesta selkeä ja ymmärrettävä. Käännöstyö osoittautuikin odotettua haastavammaksi tehtäväksi, sillä CASP -manuaali ja kyselylomake sisältävät pitkiä ja vaikeasti ymmärrettäviä lauseita. Ongelmanratkaisua vaativissa tilanteissa oli hyvä, että teimme opinnäytetyötä työparina, sillä yhteistyön kautta ratkaisut löytyivät helpommin. Tiimityömme sujuikin saumattomasti ja olimme samoilla linjoilla koko prosessin ajan. Vaikeimmissa kohdissa pyysimme käännöstyöhön apua ohjaajalta sekä englanninkielenopettajana toimivalta tuttavalta.

Käännöstyötä tehdessä oli tarkoituksenmukaista huomioida suomalainen kulttuuri. Oleellista oli esimerkiksi löytää osioihin sellaisia toimintoja, jotka mahdollisesti kuuluvat suomalaisten lasten ja nuorten arkielämään. Toisaalta jouduimme usein pohtimaan minkä verran voimme muokata arviointimenetelmän sisältöä ja lauserakenteita muuttamatta sen alkuperäistä sanomaa. CASP -manuaalin käänsimme vapaammin kuin itse arviointilomakkeen.

Käännöstyön edettyä alkua pidemmälle huomasimme, että suomentaminen olisi ollut helpompaa, jos olisimme keskustelleet yhdessä vielä enemmän käsitteiden merkityksistä ennen työhön ryhtymistä. Olimme käyttäneet suomennoksessa itsestä huolehtimisen osiossa esimerkkiä *syöminen*, mutta ICF-luokituksessa puhutaan ruokailemisesta. Tämä herätti meidät ajattelemaan sanojen merkitystä vielä tarkemmin. Vaihdoimme esimerkin *ruokailemiseen*, koska mielestämme se kuvaa laajemmin syömiseen liittyvää tilannetta ja kyse on kuitenkin osallistumista arvioivasta menetelmästä. Etenkin jo aiemmin esille nostamamme termit *toiminto* ja *toiminta*, haastoivat meitä pohtimaan mitä haluamme CASP -arviointimenetelmän osioissa esiintyvien termien tarkoittavan. Käsitteiden vaihtamisen jälkeen oli työlästä muuttaa kaikki kohdat opinnäytetyöhön sekä CASP -arviointimenetelmään ja manuaaliin.

9.3 Verkkokyselyn laatiminen ja toteuttaminen

Kokonaisuudessaan kyselyn suunnittelu ja toteutus vei odotettua enemmän aikaa, sillä tarvittiin useampi yritys ennen kuin löysimme kysymyksille oikeat muodot. Webropolin käytön helpottamiseksi laaditut yksityiskohtaiset ohjeet auttoivat todella paljon kyselyn toteuttamisessa. Kyselyn sisältöä rakentaessa täytyi muistaa keskittyä vain niihin asioihin, joilla oli ymmärrettävyyden ja selkeyden näkökulmasta merkitystä. Laitoimme kyselyn alkuun taustatietoja kartoittavia kysymyksiä, esimerkiksi liittyen lapsen ikään tai mahdollisiin haasteisiin. Huomasimme kuitenkin pian, ettei vastaavilla tiedoilla ole mitään yhteyttä arviointimenetelmän ymmärrettävyyteen, joten poistimme nämä kohdat kokonaan. Kyselyn laatiminen oli alkuvaikeuksista huolimatta mielenkiintoista ja tulosten tulkitseminen oli erittäin helppoa valmiin yhteenvedon ansiosta.

Kysymysten vastausvaihtoehtojen määrittäminen tuntui hieman vaikealta. Johdattelua oli vaikea välttää ja yksikin sana pystyi muuttamaan asian merkitystä paljon. Vielä hetki ennen kyselyn julkaisemista vaihdoimme muun muassa kysymyksen *oliko seuraavien kohtien ohjeistus puutteellinen (1) vai riittävän selkeä (5)?* vaihtoehdot muotoon *epäselvää ja riittävän selkeä*. Vaihtoehdon muuttaminen oli mielestämme tarkoituksenmukaista, koska tavoitteena oli selvittää arviointimenetelmän ymmärrettävyyttä. Termi *puutteellinen* koskee enemmän ohjeistuksen määrää ja laatua kuin selkeyttä.

Eräs toimintaterapeutti kysyi heti kyselyn saatuaan, tarvitsemmeko arviointimenetelmälle esitestaajaa. Oli mukava huomata, että kiinnostus CASP -arviointimenetelmää kohtaan oli herännyt. Sovimme hänen kanssaan, että mikäli näemme arviointimenetelmän esitestauksen tarpeelliseksi jossain vaiheessa

opinnäytetyöprosessia, otamme häneen uudelleen yhteyttä. Valitettavasti aikamme ei kuitenkaan riittänyt menetelmän esitestaukseen. Olisi ollut mielenkiintoista myös selvittää, eroavatko isien ja äitien vastaukset toisistaan.

Eräs vastaajista pohti myös ympäristöön tai kulttuuriin liittyvien tekijöiden vaikutusta siihen voiko osioita arvioida. CASP -arviointimenetelmä ei ole sidoksissa ympäristöön eikä kulttuuriin, sillä menetelmän fokus on osallistumisen määrän arvioinnissa. Huoltajilla voi kuitenkin olla hyvin erilaiset käsitykset normaalista osallistumisesta arjessa; osa perheistä on luonnostaan aktiivisempia kuin toiset.

9.4 Oppimiskokemukset

Opinnäytetyön edetessä osallistuminen käsitteenä sai uuden merkityksen.

Ymmärsimme kuinka laajasta asiasta on kysymys ja kuinka haasteellista osallistumista on arvioida. Kuka voi lopulta määritellä milloin osallistuminen on riittävää? Jokaisella on oma näkemys osallistumisen tasosta ja toiselle vähemmän on enemmän.

Toimintaterapiaan liittyvät käsitteet eivät ole vielä vakiintuneet suomen kielessä ja eri yhteyksissä sanoja on käännetty eri tavoin. Luonnollisesti tämä vaikeutti meidän työskentelyämme ja oli vain tehtävä päätös, mitä käsitteitä halusimme käyttää. Kävimme myös paljon läpi englanninkielisiä tutkimuksia, joten kansainvälinen perspektiivi on ollut vahvasti esillä.

CASP -arviointimenetelmässä huomioidaan myös koulu- ja päiväkotiympäristö, joita huoltajan voi olla mahdotonta arvioida. Tämä on menetelmän ongelma ja vaatii yhteistyötä huoltajien ja muiden lasten/nuorten kanssa toimivien välille. Mielestämme nuorten pitäisi myös tehdä oma versio CASPista ar-

Lähteet

- Anaby, D., Bedell, G., Coster, W., Law, M., Liljenquist, K., Ying-Chia, K., Teplicky, R. & Khetani, M.A. 2013. Community Participation, Supports and Barriers of School-Age Children With and Without Disabilities. *Alkuperäinen artikkeli: Archives of Physical Medicine and Rehabilitation* 2013; 94: 315–323.
- Bedell, G. 2004. Developing a follow-up survey focused on participation of children and youth with acquired brain injuries after discharge from inpatient rehabilitation. *Alkuperäinen artikkeli: NeuroRehabilitation* 2004:19, 191–205.
- Bedell, G.M. & Dumas, H.M. 2004. Social participation of children and youth with acquired brain injuries discharged from inpatient rehabilitation: a follow-up study. *Alkuperäinen artikkeli: Brain Injury*, vol 18, nro1, 65–82. Taylor & Francis Health Sciences.
- Bedell, G. 2009. Further validation of the Child and Adolescent Scale of Participation (CASP). *Alkuperäinen artikkeli: Developmental Neurorehabilitation* lokakuu 2009: 12(5), 342–351.
- Bedell, G.M., Khetani; M.A., Cousins, M.A., Coster, W.J. & Law, M.C. 2011. Parents Perspectives to Inform Developmental of Measures of Children’s Participation and Environment. *Alkuperäinen artikkeli: Physical Medicine and Rehabilitation* 2011; 92; 765–773.
- Boyt Schell, B. A. & Schell, J. W. 2008. *Clinical and Professional Reasoning in Occupational Therapy*. Wolters Kluwer – Lippincott Williams & Wilkins.
- Chien, C-W., Rodger, S., Copley, J. & Skorka, K. 2013. Comparative content review of children’s participation measures using the International Classification of Functioning, Disability and Health-Children and youth. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*. Viitattu 13.1.2015. Cinahl –tietokannasta. <http://www.archives-pmr.org/article/S0003-9993%2813%2900523-6/fulltext#sec1.2>
- From, K. & Koppinen, M-L. 2012. *Menossa mukana. Tukea tarvitsevan lapsen ja nuoren toiminnallinen osallistuminen*. Opetus 2000. Jyväskylä: PS- Kustannus.
- Hautala, T., Hämäläinen, T., Mäkelä, L. & Rusi-Pyykönen, M. 2013. *Toiminnan Voimaa – Toimintaterapia käytännössä*. Helsinki: Edita.
- Heikkilä, T. 2008. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita.
- Heiskanen, T., Juntunen, K., Kanelisto, K., Kantanen, M., Kanto-Ronkanen, A., Karhula, M. & Lautamo, T. 2010. Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa. Arvioinnin lähtökohdat ja suositukset. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 9.2.2015. <http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/images/stories/arviointijulkaisu.pdf>

- Henry, A. 2000. Pediatric Interest Profiles – Surveys of Play for Children and Adolescents. Therapy Skill Builders. A Harcourt Health Sciences Company.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyökki, S. & Tynkkynen, T. 2014. Arviointimenetelmän käänösprosessin kuvaus – Esimerkkina SCOPE 2.2. Vanhempien haastattelurungon suomentaminen. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma.
- Hwang, A.W., Liou, T.H., Bedell, G.M., Chen, W.C., Yen, C.F., Chang, K.H. & Liao, H.F. 2013. Psychometric properties of the child and adolescent scale of participation-traditional Chinese version. Pubmed. Viitattu 9.1.2015.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23328815>
- Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet. Näkökulmia kuntoutukseen ja kuntoutustieteeseen. Helsinki: WSOY pro.
- Kanelisto, K., Juntunen, K. & Salminen A-L. 2012. Kansainvälisen arviointimenetelmän siirtäminen suomalaisten toimintaterapeuttien käyttöön. Artikkelit TOimintaterapeutti -lehdessä. 2/2012.
- Kiili, J. 2006. Lasten osallistumisen voimavarat - tutkimus Ipanoiden osallistumisesta. Väitöstutkimus. Jyväskylän Yliopisto.
- Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämäkouluun – ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuksia 26. Jyväskylän Yliopisto.
- Lautamo, T. 2015. Liitteet CASP -arviointimenetelmän kyselyyn. Sähköpostiviesti 16.06.2015. Vastaanottaja R. Koppelomäki & M. Salo. CASP -arviointimenetelmään liittyvän kyselyn lähettäminen eteenpäin toimintaterapeuteille.
- McDougall, J., Bedell, G. & Wright, V. 2013. The youth report version of the Child and Adolescent Scale of Participation (CASP): assessment of psychometric properties and comparison with parent report. Alkuperäinen artikkeli: Child; Care, health and development. Cinahl. Viitattu 13.1.2015. <http://web.b.ebsco-host.com.ezproxy.jamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=1e47ee38-7347-4a83-87f2-d4c4d5409ecb%40sessionmgr114&hid=116>
- Mellenius, N. & Nuotio, J. 2013. Nuori kuntoutujana. Viitattu 16.6.2015. www.kuntoutusportti.fi, kuntoutusmuodot, kuntoutus eri ikäryhmissä.

- Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. International Methelp Oy. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 4. uud. p. Tutkijalaitos. International Methelp Oy. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Oranen, M. 2015. Lapsen osallisuus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 3.11.2015. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus>
- Pahkinen, E. 2012. Kyselytutkimusten otantamenetelmät ja aineistoanalyysi. Jyväskylä: University Printing House.
- Pietiläinen, E. 2014. Lapsen ja perheen osallisuus. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 22.5.2015. <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/lapsen-oikeudet/lapsen-ja-perheen-osallisuus>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 16.6.2015. www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus
- Stakes. 2004. ICF. Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus. World Health Organization. Ohjeita ja luokituksia. 4. uud. p. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Stakes. 2013. ICF. Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus. World Health Organization. Ohjeita ja luokituksia. 6. uud. p. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Taanila, A. 2013. Webropol raportit. Viitattu 18.5.2015. <https://tilas-toapu.wordpress.com/2013/03/11/webropol-raportit/>
- THL (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos). 2014. Elämäntilanne. Viitattu 16.6.2015. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys/eriarvoisuus/elamankulku>
- THL (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos). 2014. ICF kuuluu WHO:n luokitusperheeseen. Viitattu 13.1.2015. <http://www.thl.fi/fi/web/toimintakyky/icf-luokitus/icf-kuuluu-who-n-luokitusperheeseen>
- TOIwiki. Arviointiin liittyvät käsitteet. N.d. Viitattu 15.5.2015. http://toiwiki.purot.net/arviointiin_liittyvat_kasitteet
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn Lectura.
- Webropol Oy. N.d. Viitattu 14.5.2015. <http://www.webropol.fi/yritys/>

WHO (World Health Organization). 2013. How to use the ICF. A Practical Manual for using the International Classification of Functioning, Disability and Health. Exposure draft for comment. Viitattu 22.6.2015. <http://www.who.int/classifications/drafticfpracticalmanual2.pdf?ua=1>

Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista. 1991. Viitattu 16.6.2015. http://www.lskl.fi/files/206/LOS_sopimus.pdf

Liitteet

Liite 1. Kysely CASP -arviointimenetelmän ymmärrettävyydestä huoltajille

Opinnäytetyömme tavoitteena on saada toimintaterapeuttien ja muiden sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien ammattilaisten käyttöön suomenkielinen lasten ja nuorten osallistumista arvioiva menetelmä, The Child and Adolescent Scale of Participation (CASP). Kyseessä on lapsen tai nuoren huoltajalle suunnattu arviointimenetelmä, joka kartoittaa osallistumisen tasoa (kotona, koulussa ja yhteisössä) suhteessa muihin saman ikäisiin lapsiin/nuoriin. Tämän kyselyn tarkoituksena on saada tietoa suomenkielisen CASP -arviointimenetelmän selkeydestä sekä kuinka ymmärrätte kysymysten sisällön.

Vastauksenne käsitellään luottamuksella ja nimettömästi.

Kyselyn täyttöohjeet:

Olet saanut tutustua sähköpostin liitteenä olevaan CASP -arviointimenetelmään ja nyt voit vastata kyselyyn. Pidäthän CASP -arviointimenetelmän lähellä, sillä se helpottaa kysymyksiin vastaamista. Kysymykset ovat avoimia, sisältävät monivalintoja ja mielipideasteikkoja. Vastauksesi auttaa meitä muokkaamaan suomennosta paremmaksi.

1. Mitä mieltä olet CASP -arviointimenetelmän suomennoksen ymmärrettävyydestä?

2. Oliko seuraavien osioiden kieliasu mielestäsi epäselvä (1) vai riittävän selkeä (5) ?

	1	2	3	4	5
CASP- arviointimenetelmän kuvaus	☐	☐	☐	☐	☐
Arviointimenetelmän täyttämisen ohjeistus	☐	☐	☐	☐	☐
Avoimet kysymykset ja niiden ohjeistus	☐	☐	☐	☐	☐

3. CASP -arviointimenetelmässä lapsesi osallistumista verrataan siihen, kuinka paljon muut samanikäiset lapset/nuoret osallistuvat eri toimintoihin kotona, koulussa ja yhteisössä. Miltä tuntui verrata lapsesi/nuoresi osallistumisen tasoa muiden saman ikäisten lasten osallistumisen määrään?

4. CASP -arviointimenetelmässä osallistumista luokitellaan seuraavasti: ikätason mukainen, hie-
man rajallinen, erittäin rajallinen, ei kykene osallistumaan ja ei arvioitavissa. Mielestäsi luokittelu
(voit valita useamman vaihtoehdon)

- on ymmärrettävä
- on yksiselitteinen
- vaatisi tarkemman luokittelun
- on vaikeaselkoinen
- on epämääräinen

5. Jotain muuta, mitä?

6. Mietitkö kysymyksiä lukiessasi mitä niissä tarkoitetaan, mitä?

7. Onko kysymyksen sisältö epäselvä (1) vai selkeä (5)?

	1	2	3	4	5
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kotona perheenjäsenten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kotona kavereiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen kotityöt, velvollisuudet ja päätösten teko kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Itsestä huolehtimisen toiminnat	☐	☐	☐	☐	☐
Liikkuminen kodissa ja sen ympäristössä	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikointi toisten lasten ja aikuisten kanssa kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kavereiden kanssa naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestetyt tapahtumat ja toiminnot naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Liikkuminen naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikointi muiden lasten ja aikuisten kanssa naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Opetukselliset toiminnot muiden lasten kanssa luokkahuoneessa	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot muiden lasten kanssa koulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Liikkuminen koulussa	☐	☐	☐	☐	☐

Sellaisten oppimateriaalien ja laitteiden käyttäminen, jotka ovat saatavilla kaikille lapsille tai jotka on muokattu lapsellesi sopiviksi	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikointi koulussa muiden lasten ja aikuisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Kotityöt	☐	☐	☐	☐	☐
Ostosten tekeminen ja raha-asioista huolehtiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Päivittäisestä aikataulusta huolehtiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteisössä liikkuminen kävellen, pyöräillen tai julkisia kulkuneuvoja käyttäen	☐	☐	☐	☐	☐
Työhön liittyvät toiminnat ja vastuut	☐	☐	☐	☐	☐

8. Olisitko kaivannut kysymyksiin jotakin tarkennusta tai jäikö jotakin puuttumaan?

9. CASP -arviointimenetelmässä on annettu esimerkkejä helpottamaan vastauksen antamista. Arvioi esimerkkien selkeyttä 1-5 seuraavissa osa-alueissa (1 = ei selkeä ja 5 = todella selkeä)

	1	2	3	4	5
Osallistuminen kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen koulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen toimintoihin	☐	☐	☐	☐	☐

10. Olivatko esimerkit tarkoituksenmukaisia vai kaipasitko niihin tarkennusta? Jos kaipasit, mitä ja mihin?

11. Lisäkommentit ja kehitysehdotukset

Liite 2. Kysely CASP -arviointimenetelmän ymmärrettävyydestä toimintaterapeuteille

Opinnäytetyömme tavoitteena on saada toimintaterapeuttien ja muiden sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien ammattilaisten käyttöön suomenkielinen lasten ja nuorten osallistumista arvioiva menetelmä, The Child and Adolescent Participation Scale (CASP). Kyseessä on lapsen tai nuoren huoltajalle suunnattu arviointimenetelmä, joka kartoittaa osallistumisen tasoa (kotona, koulussa ja yhteisössä) suhteessa muihin saman ikäisiin lapsiin/nuoriin. Tämän kyselyn tarkoituksena on saada tietoa suomenkielisen CASP -arviointimenetelmän selkeydestä sekä kuinka ymmärrätte kysymysten sisällön.

Vastauksenne käsitellään luottamuksella ja nimettömästi.

Kyselyn täyttöohjeet

Olet saanut tutustua sähköpostin liitteenä olevaan CASP -arviointilomakkeeseen ja nyt voit vastata kyselyyn. Pidäthän CASP -arviointilomakkeen lähellä, sillä se helpottaa kysymyksiin vastaamista. Kysymykset ovat avoimia, sisältävät monivalintoja ja mielipideasteikkoja. Vastauksesi auttaa meitä muokkaamaan suomennosta paremmaksi.

1. Mitä mieltä olet CASP -arviointimenetelmän suomennoksen ymmärrettävyydestä?

2. Oliko seuraavien osioiden kieliasu mielestäsi epäselvä (1) vai riittävän selkeä (5)?

	1	2	3	4	5
CASP -arviointimenetelmän kuvaus	☐	☐	☐	☐	☐
Arviointimenetelmän täyttämisen ohjeistus	☐	☐	☐	☐	☐
Avoimet kysymykset ja niiden ohjeistus	☐	☐	☐	☐	☐

3. CASP -arviointimenetelmässä osallistumista luokitellaan seuraavasti: ikätason mukainen, hieman rajallinen, erittäin rajallinen, ei kykene osallistumaan ja ei arvioitavissa. Mielestäsi luokittelu (voit valita useamman vaihtoehdon)

- on ymmärrettävä
- on yksiselitteinen
- vaatisi tarkemman luokittelun
- on vaikeaselkoinen
- on epämääräinen

4. Jotain muuta, mitä?

5. Mietitkö kysymyksiä lukiessa mitä niissä tarkoitetaan, mitä?

6. Onko kysymyksen sisältö epäselvä (1) vai selkeä (5)

	1	2	3	4	5
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kotona perheenjäsenten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kotona kavereiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen kotityöt, velvollisuudet ja päätösten teko kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Itsestä huolehtimisen toiminnot	☐	☐	☐	☐	☐
Liikkuminen kodissa ja sen ympäristössä	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikointi toisten lasten ja aikuisten kanssa kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot kavereiden kanssa naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestetyt tapahtumat tai toiminnot naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Liikkuminen naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikointi muiden lasten ja aikuisten kanssa naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Opetukselliset toiminnot muiden lasten kanssa luokkahuoneessa	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisuus, leikkiminen ja vapaa-ajan toiminnot muiden lasten kanssa koulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Liikkuminen koulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Oppimateriaalien ja laitteiden käyttäminen, jotka ovat saatavilla kaikille lapsille tai jotka on muokattu lapsellesi sopiviksi	☐	☐	☐	☐	☐

Kommunikointi koulussa muiden lasten ja aikuisten kanssa	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Kotitöihin osallistuminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Ostosten tekeminen ja raha-asioista huolehtiminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Päivittäisestä aikataulusta huolehtiminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Yhteisössä liikkuminen kävellen, pyöräillen tai julkisia kulkuneuvoja käyttäen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Työhön liittyvät toiminnot ja vastuut	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Kuvaile asioita, jotka häiritsevät lapsesi osallistumista edellä mainittuihin toimintoihin	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Kuvaile asioita, jotka edistävät lapsesi osallistumista edellä mainittuihin toimintoihin	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Käyttääkö lapsesi tällä hetkellä mitään apuvälineitä helpottamaan osallistumista	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Onko kotiin, kouluun tai yhteisöön tehty muutoksia helpottamaan lapsesi osallistumista	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

7. Olisitko kaivannut kysymyksiin jotakin tarkennusta tai jäikö jotakin puuttumaan?

8. CASP -arviointimenetelmässä on annettu esimerkkejä helpottamaan vastauksen antamista. Arvioi esimerkkien selkeyttä asteikolla 1-5 (1= ei selkeä ja 5=todella selkeä).

	1	2	3	4	5
Osallistuminen kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen naapurustossa ja yhteisössä	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen koulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen toimintoihin	☐	☐	☐	☐	☐

9. Olivatko esimerkit tarkoituksenmukaisia vai kaipasitko niihin tarkennusta? Jos kaipasit, mitä ja mihin?

10. Onko käytössäsi vastaavia, strukturoituja osallistumisen arviointimenetelmiä, mitä?

11. Olisiko CASP -arviointimenetelmästä hyötyä työssäsi?

1 2 3 4 5

Ei ollenkaan ○ ○ ○ ○ ○ Mahdollisesti paljon

12. Ottaisitko CASP -arviointimenetelmän käyttöön työssäsi

1 2 3 4 5

Todennäköisesti en ○ ○ ○ ○ ○ Mahdollisesti kyllä

13. Minkälaisien asiakkaiden kanssa käyttäisit CASP -arviointimenetelmää?**14. Lisäkommentit ja kehitysehdotukset**